

יום	יום לחודש	יום מוהר"ן	ליקוטי הלכות	ליקוטי מוהר"ן	מנהג ברוך	חיי מוהר"ן	שולחן ערוך
שבת	ה'	ג'	לב	חזרה	שעא-שעב	כ"א	שולחן ערוך
א	ו'	ד'	לג	קלד'	שעג-שעד	כ"ב	כ"ג
ב	ז'	ה'	לד	קלה	שעה-שעו	כ"ד	כ"ה
ג	ח'	ו'	לה	קלה	שעז-שעה	כ"ז	כ"ז
ד	ט'	ז'	לו	קלו	שעט-שפ	כ"ח	כ"ט
ה	י'	ח'	לו	קלו	שפא-שפב	ל"א	ל"א
ו	יא'	ט'	לח	חזרה	שפג-שפד	ל"ב	ל"ג

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

416 | פרשת תזו"מ | ה' אייר תשפ"ה

דבר המערכת

מי יכול לתאר ולחרוט בעט סופרים אפילו תיאור קלוש משגב הרוממות הרוחנית בה עלו והתעלו בחורי החבורות דקהילתנו הק' בהחזיקם עצמם יחד ב'שבוע של התעלות' במושב 'סודות' בדרום ארץ ישראל, בשבוע העבר.

אין מילים שיביעו את כל המעשה הגדול שנעשה שם, אשר חוץ מהיות מסגרת נפלאה זו שמירה מעולה מכל פגעי הרחוב הקלוקל, ובפרט בימי 'בין הזמנים', כאשר שטף מים זדונים מכסה על כל חלקה טובה ה"י - זוכים הבחורים לעלות ולהתעלות ביתר שאת למעלה מכל ימות השנה, כאשר הכל מתאחדים לשבוע של רוממות והתעלות בעבודת ה' והתקרבות לדרך הצדיק, באהבת חברים ובאוויר נח וזך באופן מופלא ביותר.

החל מהתפילות בכח בצוותא; הקימה בעת חצות לילה לעבודת ה' בכל לב ונפש; שיחות המשפיעים וההתבודדות שלאחריה; שיחות זקני אנ"ש ומשפיעי החבורות בכל יום משך שעות ארוכות; שיחות החברים באהבת חברים נאמנה בחיפוש דעת הצדיק; הנסיעה בצוותא לקברי צדיקים, ועוד ועוד בלי גבול, עד הסיום הנפלא בנועם השבת המתאחדת והמיוחדת שהיתה רוויה בתורה עבודה והתעלות בדעת הצדיק. 'שבוע של התעלות' זה היה מעיין זך שפרץ מן הנחל נובע והשקה והרווה את לבות המסתופפים בצילו באוצרות שלא יסולאו בפז.

השבוע הוקדש לקנין דרך התמימות והשלכת השכל, שהוא עיקר דרך האמונה, הן ביסודי האמונה בכלל והן בקנין דעת הצדיק בפרט. ואכן, אין לשער את אוצרות השיחות הנפלאות שנשמעו מפי משפיעים, מזקני וחשובי אנ"ש שליט"א, שבאו לחזק ולזרז את בחורי החבורות ביסודות אלו, וכמו כן השיעורים והחבורות דבר יום ביומו מפי משפיעי החבורות שסבבו על ליבון סוגיה יסודית זו שרבינו הקדוש כה ה'רבה להזהיר עליה והעמיד זאת כיסוד ועיקר היהדות.

שבוע זה נחרט בלבבות הבחורים באש קודש, כיסוד והכנה לקראת זמן הקיץ הבעל"ט, לעבדו ית' בהתחדשות עצומה בתמימות ובפשטות שכה נחוצים מול המבול השוטף בימינו מכל עבר, כה יתן ה' וכה יוסיף.

העורכים

פניני אור

אמרות מהורות מרביד"ק ותלמידיו

אנ"ש נהגו לקרב את כל מי שרק בא והתחבר אליהם, לבד מבעל מחלקת ובעל לשון הרע המחחרר ריב ומדון, שהיו מרחיקים ומתרחקים ממנו בתכלית.

(שיח שרפי קודש)

ראו עננים ישמחו

ובסוף הסיפור מרמז שזהו כוחו של עמלק. באותו מעשה מסופר על אחד מדרכיו של החכם, שבחכמתו היה מתלוצץ ומבטל את הזולת עד ש'כל העולם היה אצלו כלא', הוא התנשא בגאווה וזלזל בכל אחד אחר. זוהי תוצאה של גסות הרוח של החכם שהביאתו לחשוב שהוא החכם מכל, ומשם בא להתלוצץ מהכל. ומחכמות אלו נפתח לו הפתח לכפירה גמורה חלילה, וכמו שהרה"ק מטשעהרין (אוצר היראה, תמימות אות ד') מוציא את ה'למעשה' ממעשה זה: "עיקר כל הנפילות הם על-ידי חכמות, כי כשאדם הולך אחר חכמתו יוכל לבוא לידי רעות גדולות, כי החכמה מתעה אותו מחכמה לחכמה ומחכמה לחכמה, עד שנלכד ונתעה בחכמת עצמו, עד שנעשה כמשוגע ממש ר"ל, ויוכל לבוא על ידי זה לכפירות גמורות ר"ל לכפור במלך ובשריו, היינו לכפור במלכו של עולם ובכל הצדיקי אמת, וכל העולם נעשה אצלו כלא, ומתלוצץ מכל העולם כאילו כל העולם בטעות ח"ו ונעשה על ידי זה ירוד ושפל ובזוי מאד ברוחניות ובגשמיות."

זה נותן לנו התבוננות אחרת במה שחז"ל אמרו על שתי אלו "כל שיש בו גסות הרוח כאילו כפר בעיקר (סוטה ד:), ו"כל המספר לשון הרע כאילו כפר בעיקר" (ערכין טו:), כי שתי אלו באים מהתחכמות והתנשאות וסמיכה על החכמה העצמית שכאילו מבינה מיהו הזולת, ו'חכמה' זו פותחת פתח איום לערעור כל יסודי האמונה חלילה התלויה אך ורק בתמימות והשלכת השכל העצמי.

רגיל היה ה'תם' הקדוש לומר 'רק בלי ליצנות', בכלל זה היתה תביעתו שלא להתלוצץ מהזולת, וזה בא מענוותנותו ושפלותו שגרמה לו להתרחק מחכמות, בידעו שהוא רחוק מהבנת עומק החכמה האלוקית, והיא שהביאה לתמימותו ואמונתו שבכל אחד טמון טוב נסתר שאין ביד בן אנוש לחקור אחריו, ואין מי שבכוחו לשבת ולדון את חברו, מכיון ששורשו של כל אחד גבוה מעל גבוה. וכמו שאמר רבינו הקדוש (בלק"מ, ח"ב א-ד): "כשאדם יושב לדבר בחברו הוא יושב ודן את חברו, וצריך לזהר מזה מאד ולהסתכל על עצמו היטב אם הוא ראוי לשפוט את חברו, כי רק הוא יתברך לבדו ראוי לשפוט את האדם, כמו שאמר חז"ל אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ומי הוא שיכול לידע ולהגיע למקום חברו, כי אם השם יתברך, שהוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו וכל אחד ואחד יש לו מקום אצלו יתברך,"

המשך בעמוד ד'

כל מה שניסה לשוב וללמד זכות על חבירו לא הועיל, המספר חזר על דברי הבלע והלשון הרע על פלוני בהשחיתו לשונו כנגדו בחיצו לעג שנונים רוויי זלזולים וחירופים. 'אל תספרו לי מיהו פלוני, אני מכירו היטב בהיותו מושחת ורע לבב'...

בפרשתנו אנו לומדים על העונש המר של נגעים שלדברי חז"ל (ערכין טו:) באים על עוון לשון הרע: "כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו", בהמשך דבריהם (שם, טז) מובא שהנגעים באים על עוון גסות הרוח, וכפי שאירע עם המלך עוזיהו (ראה בדה"ב כו-טז). כך גם מפורש בתוספתא (נגעים פ"ו) "כיצד ראיית הנגע ... היה בא אצל כהן ואמר לו בני צא ופשפש בעצמך וחזור בך, שאין הנגעים באין אלא על לשון הרע ואין הצרעת באה אלא על גסי הרוח."

ולכן טהרת המצורע היתה תלויה בציפורים ובעץ ארז ואזוב, וכפי שרש"י מביא בפרשתנו מדברי חז"ל "לפי שהנגעים באין על לשון הרע לפיכך הוזקקו לטהרתו ציפורים שמפספסין תמיד, ועץ ארז - לפי שהנגעים באין על גסות הרוח, ושני תולעת ואזוב - מה תקנתו ויתרפא ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב."

ברור, ששני הדברים הללו קשורים יחד: לשון הרע יסודו בגסות הרוח, וכפי שגם מובא בספר 'שמירת הלשון' (ח"א, שער התבונה פרק י"ד): "סיבת לשון הרע, באה על ידי הרגל הגאווה, דהיינו שהוא מחשיב עצמו לחכם ולאיש באנשים, והכל שפלים בעיניו, לכן מלאו לבו להתלוצץ מחברו."

אך כאשר נתבונן נראה שיש כאן משהו עמוק יותר שמעמיד בסכנה את כל בנין יהדותו של האדם חלילה:

רבינו הקדוש שב ומזהיר רבות: "עיקר היהדות הוא רק לילך בתמימות ובפשטות, בלי שום חכמות" (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, י"ב, ושם קד, ועוד). כל כניסה לעולם ה'חכמות' מסכן את האדם בכל יהדותו חלילה, מכיון שהחכמות לא עוצרות אלא סוחפות ומתענות מחכמה לחכמה עד שיכול לבוא לגרוע ביותר ח"ו, וכלשון רבינו הקדוש (שם, שם, ע"ה) "חכמות מזיקים מאד להאדם והחכמים נלכדים בחכמתן של עצמם, כי החכמה מתעה אותו מחכמה לחכמה ומאווה החכמה לחכמה אחרת, עד שנלכד ונתעה בחכמות עצמו, אשרי ההולך בתמימות."

וב'סיפורי מעשיות' (מעשה ט' מחכם ותם) מספר רבינו הקדוש על ה'חכם' שבחכמתו הגיע עד לידי כפירה גמורה רח"ל,

לתגובות והערות
3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"נ 6:44 - נץ החמה 5:47 - מוזק"ש 8:24
צאת השבת 8:00 - צאה"ש לר"ת 8:38

הנזק העצום של לשון הרע!

יצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות

ופירש רש"י: "לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטטין תמיד בצפצוף קול".

זה לשון רבינו בספר המידות: "על ידי לשון הרע נגעים באים עליו, ומגדיל עוונות עד לשמים, וראוי לסקלו באבן" (ספר המידות, לשון הרע יט).

עוד בענין ההשפעה הנוראה והאימה שיש ללשון הרע, על כל מצבו הרוחני של האדם - לימדנו רבינו, שכשהאדם מדבר לשון הרע, מסתלק ממנו הדעת ומתגבר עליו 'כח המדמה', ותחת אשר יאהב את ה' הוא נופל לאהבות הבהמיות רחמנא ליצלן.

וכלשון רבינו הקדוש: "הכח המדמה בא על ידי לשון הרע, כי כח המדמה הוא כח הבהמיות, כי גם בהמה יש לה זה הכח המדמה. והמוציא דיבה הוא נופל לבהמיות, ועל כן נתגבר עליו כח המדמה, שהוא כח הבהמיות. כי 'מוציא דיבה הוא כסיל', וכשהדעת נסתלק ממנו, נופל מאהבת השם יתברך, ונופל לאהבת הבהמיות" (ליקוטי מוהר"ן, נד).

מה גורם לאדם לדבר לשון הרע?

יצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואזב

ופירש רש"י: "ועץ ארז - לפי שהנגעים באין על גסות הרוח. ושני תולעת ואזב - מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו, כתולעת וכאזב".

כי אכן, הסיבה מדוע האדם פוער פיו לדבר סרה בחברו, ולמצוא בו חסרונות ומומים, היא רק מחמת גסותו. וכלשון רבינו בספר המידות: "גסות מביא את האדם לדבר בגנות בני אדם" (ספר המידות, לשון הרע יב).

ואלו הם דברי מוהר"ת בליקוטי הלכות:

"עיקר הליצנות הוא מחמת גסות הרוח, שהוא גבוה וגדול בעיני עצמו, עד שכל בני העולם הם כלא בעיניו, ומתלוצץ מכל אחד ואחד. כאשר נמצא הנגע הרעה הזאת בכמה בני אדם שמתלוצצים מכל אחד ואחד, בפרט מיראים וכשרים, ומוציאין מומין וחסרונות בכל אחד ואחד. וכל זה מחמת גסותו, שנדמה לו שאין חכם ממנו, וכל העולם צריך ללמוד ממנו ולהתנהג כפי חיוב דעתו. ואלו הליצים מתגברים בליצנותם עד שמחלישים דעת של כמה כשרים, ומפילים אותם מעבודתם על ידי ליצנותם הרע רחמנא ליצלן, וכל זה בא מחמת גסותם הרעה. ועל כן נקרא הליצנות 'תועבה', כמו הגאות והגבהות, שנקרא גם כן 'תועבה'. וזה בחינת 'אם ללצים הוא יליץ ולענונים יתן חן', כי היפך הליצנות הוא ענוה" (אוצר היראה, ליצנות ולשון הרע, ו. ע"פ ליקוטי הלכות, ס"ג, ג).

שאלה:

רציתי לברר מהי דעת רבינו לגבי לימוד חכמת הקבלה: האם חייבים ללמוד אותה, ומי ראוי ללמוד אותה?

תשובה:

שאלה גדולה שאלת, וכדי לענות עליה נצטרך להרחיב את היריעה כדי להקיף את הנושא מכל צדדיו. וזה החלי בס"ד: טרם נתחיל בשאלה 'מי ראוי ללימוד הקבלה', נקדים בקוצר אמרים עד כמה מוכרח לימוד הקבלה.

ובכן, לימוד קבלת האר"ז ל אינה מעלה טובה גרידא, אלא היא 'מוכרחת' לתיקון נשמת האדם. וכביטוי של רבי אברהם ב"ר נחמן: "להראויים לזה, מאד מאד מוכרחים דבריו והשגותיו הקדושים" (זככי אור, שיחות וסיפורים, יב).

שכן, עיקר סגולת התורה - כתבלין נגד היצר הרע, וכאמצעי להצלחת הנפש והתקרבות לה' - נמצאת בימינו בנסתרות התורה. וכלשונו: "מיום התגלות הסתרי תורה שבזוהר הקדוש תהיה בזה לבד הסגולה להצלחת הנפש, כמבואר בזה מדברי האר"ז ל גם לענין הלימוד בכל חכמת הקבלה שנתגלה על ידו" (שם).

וכפי שהאר"י בזה רבי חיים וויטאל בהקדמתו לספר 'עץ חיים', כשבתוך דבריו הוא כותב: "אין לו להקדוש ברוך הוא קורת רוח בעולמו אלא כאשר עוסקים בחכמה זו, וכמו שכתוב בתלמוד בכל אותם המעשים של רבן יוחנן בן זכאי ושל רבי אלעזר בן ערך ורבי יוסי הכהן, כשהיו דורשים במעשה מרכבה ירדה אש שכינתו יתברך סבבה כל האילנות, מה שאין כן בהיותם עוסקים בפשטים... ולא עוד, אלא שלא נברא האדם אלא כדי שילמוד חכמת הקבלה!" (עץ חיים, הקדמת מהר"י).

ואף לא ניתן להיכנס לגן עדן העליון, כל זמן שלא למדו את תורת הנסתר. "כי שכר מצוות ותורה הפשטיית היא בעולם הזה ובגן עדן הארץ, האמנם למיעל לעלמא עילאה אי אפשר עד שיעסוק האדם כפי יכולתו כפי אשר תשיג ידו בחכמת הזוהר. ואי לא, כדין מפקיה ליה מכל תרעין דעלמא עילאה, אף גב דאיהי יפה במצוות ובמעשים טובים. ולכן חלק הנפש והרוח נשארים למטה בגן עדן הארצי, אמנם הנשמה שהיא חלקה בסודות התורה, נעשית ואתוקדת לבר מהיכליו עילאין דגן עדן העליון" (שם).

ומי שלא למד תורת הקבלה, יצטרך לחזור לעולם הזה בגלגול כדי להשלים וללמוד אותה. כמובא בשער הגלגולים, וזה לשונו: "תלמוד תורה כנגד כולם. ויש בה ד' פירושים, שסימנם פרד"ס; פשט, רמז, דרש, סוד. וצריך לטרוח ולעסוק בכולם עד מקום שיד שכלו מגעת, ויבקש לו רב שילמדהו, ואם חיסר אחת מארבעתם כפי השגתו, יתגלגל על זה" (שער הגלגולים, הקדמה יא).

לימוד חכמת הקבלה

מלבד ההכרח שבלימוד הקבלה, יש בה גם מתיקות נפלאה, שכן "יש בהם חידושים נוראים מאד מאד המאירים עיניים ומתוקים מדבש", וכל הנולד בקדושה אמור להימשך אל מתיקותם הנפלאה...

"ומה שאנו רואים שיש בני אדם שאין דעתן נמשכת אחר ספרים קדושים ונוראים מאד, כגון ספרי הזוהר וספרי האר"י זצ"ל וכיוצא, אף על פי שיש בהם חידושים נוראים מאד מאד המאירים עיניים ומתוקים מדבש, והם נמשכים דייקא אחר עניינים אחרים, כגון חקירות. דע כי זהו מחמת מזגם, כי מזגם בטבעם הוא מזג רע מן ההולדה, שנולדו במזג רע, שאינם יכולים לסבול את הדבר הקדוש באמת. ובאמת, בודאי יש לו בחירה ויש לו כח לשבר את מזגו הרע, אבל מאחר שנולד במזג רע כזה, הוא צריך לסבול מרירות גדול לשבר את מזגו וטבעו הרע, ואשרי לאדם שנולד בקדושה" (שיחות הר"ן, ז).

בהזדמנות נוספת, הפליג רבינו עד מאד בנפלאות חידושי האר"ז, ולמסופר: "היה משבח מאד מאד את כתבי האר"ז, שגילה חידושים נפלאים כמפורסם לכל העולם. כי היה מעיין באותו הזמן בספר 'ליקוטי תורה' של האר"ז, ושמע יש חידושים נפלאים כמפורסם. ותפס לדוגמא הפסוק 'שמונה אלה ילדה מלכה', שגילה שם האר"ז ל חידוש נפלא, כי שמונה פעמים 'אלה' וכו', עיין שם" (חיי מוהר"ן, רפ).

ואכן, הזוכים לעסוק בתורת הנסתר, רואים נפלאות. "כי עליהם נאמר ברוחניות 'יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים', כי רק הם יורדים בים החכמה במלאכה גדולה ונפלאה, ורק הם רואים מעשי ה' ונפלאותיו הנוראים, בחינת 'המה ראו מעשה ה' ונפלאותיו' וכו'. כי אין מי שיידע וישיג גדולת הבורא יתברך ונפלאותיו ונוראותיו העצומים, כמו בעלי סודות התורה, כמו שאיתא בזוהר הקדוש ובתיקונים" (ליקוטי הלכות, הודאה ה, ז).

ורק באמצעותה ניתן להבין לאשורם את כל דברי התורה שבכתב ובעל פה, וכלשון רבי אברהם ב"ר נחמן: "כמה אמת ונכון לימודי הנסתר והפנימיות שבתורה, אשר זכינו מימי רבי שמעון בר יוחאי ז"ל והלאה, אשר בהם סללו האר"י ז"ל, והבעל שם טוב ז"ל, ורבינו ז"ל, וכל המקובלים וההולכים בדרכיהם. ובהם לבד, נתיישרים ונתפרשים כל הפליאות שבתורה שבכתב ובתורה שבעל פה" (ביאור הליקוטים, תורה ד, אות כ).

בס"ד בשבוע הבעל"ט נמשיך ונבאר מי אכן ראוי ללמוד קבלה, ועוד כמה פרטים נחוצים בענין זה.

פנינים מאירים וחידושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים זי"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכתער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

ימי הספירה

טעם לקריאת מסכת אבות כימי הספירה

ראוי ליתן טעם למה שהנהגו לקרוא מסכתא זו בימי הספירה בין פסח לעצרת פרק בכל שבת, לפי שמכאן מתחיל הזמן להתחמם ומתעוררים התאוות הגופניות ויצר הרע מתחיל להשתרר ולהתגבר ומסכתא זו מלאה תוכחות ומעוררת האדם לרדוף אחר כל מידה טובה ומגברת יצר הטוב על יצר הרע, לכן תקנו ללמדה בימים אלו. ועוד מצאתי כתוב לפי שבעצרת ניתנה התורה, והלומד תורה צריך לדעת קודם דרך לימודה ואיך יתנהג בה אחר למודה, לכן תקנו ללמדה קודם עצרת כדי שיהיה לב כל אחד מישראל מוכן לקבל התורה בלב שלם ולהתנהג בה כדת וכשורה, כענין (תהילים קיא, י) ראשית חכמה יראת ה', כי לעולם יש התחדשות קצת מן המציאות הראשון, ואנו מונים בימים הללו ספירת העומר שהוא דוגמת ספירת ימי נדה ובעצרת נפסקה הזוהמה ואנו מוכנים לקבל התורה, ועיקר הטהרה היא היראה כענין (ישעיה לג, ו) יראת ה' היא אוצרו וכענין (אבות ג, ט) כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו.

הפסק בברכת בשמים

להקל, במקרה שצריך ליטול הבשמים ביד אין צריך לחזור ולברך, אם זה אותם בשמים שהריח מקודם (סק"ו). ובאופן שמריח בבשמים אחרים, אם הריח של הבשמים עולה מאיליו אין צריך לחזור ולברך (סק"ז). אבל אם גם רוצה להריח בשמים אחרים וגם ליטלם ביד כתב שאפשר שצריך לחזור ולברך (שעה"צ ס"ב).

ההולך עם בשמים ממקום למקום

לפי הדברים נמצא, שמי שהולך ממקום למקום ובשמים בידו, אין שינוי מקום מהוה הפסק, ואם מריח במקום השני מאותם בשמים שהריח במקום הראשון אינו חוזר ומברך.

אמנם, המברך על אגודת בשמים בבית אחד, והולך למקום אחר ומריח שם אגודת בשמים אחרים, צריך לחזור ולברך גם אם התכוין מתחילה על הבשמים שבמקום השני (ואף בדמש"ב ס"ח סק"ד וס"ח תרלו סק"ח הביא דגם זה שינוי מקום אינו הפסק, היינו רק בברכת המצות, ע"ח"י אדם כלל ב"ד י"ה, וע"ע בביאור הגר"א ס"ח ס"ג וס"ח ר"ז ס"א).

דין היסח הדעת בברכת הריח

בכל דבר, 'היסח הדעת' מחייב ברכה. שאם בירך על מאכל והסיח דעת מלאכול עוד חייב לברך שנית, אפילו אם לא עבר שיעור עיכול מאכילה הקודמת (סי' קע"ט ס"א). וכן להיפך אם לא הסיח דעת אפילו אם עבר שיעור עיכול אינו מברך ברכה ראשונה כשחוזר לאכול (משנ"ב ס"י קפ"ד סק"ז ע"פ הכרעת האחרונים).

וכן הדין לגבי ברכת בשמים הכל תלוי בהיסח הדעת, אם הסיח דעת מלהריח מברך שנית, לא הסיח דעת אינו חוזר ומברך. וכתבו הפוסקים שאמנם מי שיושב בחנות של בשמים ונרגש הריח כל הזמן בחדר אינו נקרא היסח הדעת עד שיצא מהחדר, שעל כרחו הוא נהנה ומריח כל הזמן ואין כאן היסח הדעת (משנ"ב ס"י ר"ז סק"ד).

מה נקרא היסח הדעת

יש לשאול מה הגדר של היסח הדעת בברכת הריח - הרי 'ריח' אינו דומה לאכילה ושתייה, אכילה ושתייה היא סוג של 'קביעות', אדם קובע עצמו לאכול ולשתות וכל זמן שעסוק בקביעות מעשה האכילה והשתייה אינו מסיח דעתו, וכשמסיים קביעותו מסיח דעת. ואילו הרחת בשמים היא הנאה של כמה רגעים ולא שייך בזה קביעות, ולכאורה יתייך לאחר ההרחה מסיח דעתו, אפילו נשאר יושב או עומד במקומו, וכן נראה מלשון המשנה ברורה (סי' ר"ז סק"ז) שכתב: 'אגודות בשמים שמונחים על השלחן להריח בהם אם נוטלים פעם אחד להריח בו ומברך עליו וחוזר ומניחו על השלחן אם היה דעתו לחזור ולהריח בו אין צריך לברך עליהם כשחוזר ומריח בהם'. משמע שאם אינו ברור לו שיחזור להריח בו נקרא היסח הדעת וצריך לחזור לברך עליהם.

מאידך, המטה אפרים (סי' תרכ"ט ס"א) כותב על אלו שמריחים ביום כיפור בשמים כדי להשלים מאה ברכות, שצריכים להפסיק זמן גדול שיהיה היסח הדעת בינתיים, וטוב שיריחו בכל פעם ופעם בשמים אחרים. ע"כ. וכן כתב בקיצור שולחן ערוך (סי' קל"ב ס"ג) 'טוב

בשנים האחרונות משווקים בשוק קופסת פלסטיק קטנה שיש בתוכה אבקה ממיני בשמים טבעיים ומברכים על זה בורא מיני בשמים. והדרך היא להחזיק את הקופסת בכיס והולכים עם זה בכל מקום ומתי שרוצים מוציאים את זה ופותחים את הקופסת ומריחים ממנה כמו טב"ק. והיות שהולכים עם זה כל היום ומריחים בזה כל הזמן, יש להיזהר בהירות משנה שלא להיכנס לחשש ספק ברכה ולברכה לבטלה.

נבאר כאן מה הדין במי שמריח בבשמים ורוצה להריח בו פעם שנית, באיזה אופן צריך לברך פעם נוספת.

דין שינוי מקום בברכת הריח

הנה לענין אכילה ושתייה נפסק בשולחן ערוך (סי' קע"ט ס"א וב) כי כל הדברים שאין טעונים ברכה אחרים במקומם, שינוי מקום הוי הפסק. וכל המשנה מקום באמצע אכילה ושתייה צריך לחזור ולברך במקום החדש גם אם היה דעתו בשעת הברכה להמשיך אכילתו במקום השני. וכן מי שיוצא ממקומו באמצע האכילה וחוזר למקומו צריך לחזור ולברך כשחוזר למקומו, אפילו היה דעתו לחזור מיד (שו"ע סי' קע"ט ס"א).

אמנם לענין ברכת הריח נפסק בשולחן ערוך (סי' ר"ז ס"א) שהיוצא מחנות של בושם ודעתו לחזור מיד אין צריך לברך שנית כשחוזר ונכנס, דשינוי מקום אינו הפסק.

ההבדל בין אכילה ושתייה לריח

המגן אברהם (סק"א) הביא ב' טעמים מדוע שונה ברכת הריח מברכת אכילה ושתייה:

א. לגבי אכילה ושתייה, מה שאכל ושתה קודם שיצא ממקומו כבר איננו, וכשחוזר למקומו וממשיך לאכול ולשתות הרי הוא אוכל ושותה דבר נוסף, ואין מי שיישיר שני האכילות לרצף אחת. מה שאין כן לגבי בשמים שחוזר ומריח אותם בשמים שבייך עליהם מקודם אין שינוי מקום מהוה הפסק כל זמן שלא הסיח דעתו.

ב. אין שינוי מקום מהוה הפסק רק אם כשחוזר צריך לעשות מעשה להתחלה חדשה, שאז ניכר שנגמר הברכה הקודם ואין לה רצף. ובחנות של בשמים שנוגש ריח הבשמים ועולה מעצמו, מכיון שתייך כשחוזר לחנות מרגיש הריח ואין צריך לעשות מעשה להריח אין שינוי מקום מהוה הפסק.

ויש שני נפק"מ בין שני הטעמים: **לטעם א'** אין צריך לחזור לברך רק בתנאי שמריח באותם בשמים שהריח מקודם שיצא, אבל אם מריח בבשמים אחרים צריך לחזור ולברך, ואילו לטעם ב' אין צריך לחזור ולברך גם כשמריח על בשמים שלא הריח מקודם. - **לטעם ב'** אין הדין אמור רק בחנות של בשמים שהריח עולה מאיליו, אבל בבית רגיל שנמצא אגודת בשמים על השולחן מי שנטל אגודה בידו והריח בו והניחו על השולחן כשחוזר ונוטלו צריך לברך שנית. ואילו לטעם א' אין צריך לחזור ולברך כיון שמריח מאותם בשמים שבייך עליו מקודם.

למעשה פסק המשנה ברורה כשני הטעמים

חציצה בטבילת עזרא

כתב בפשיטות דחציצה פוסלת בטבילת עזרא כמו בטבילת ידים. ואילו **בביאור הלכה** מביא **מספר האשכול להראב"ד הראשון** (הל' תפלה וק"ש ריש סי' א) דכיון שלא נזכר בחז"ל שהחמירו בטבילה זו על חציצה במיעוט הגוף אינו חוצץ (עיי"ש

שדייק מן מהגמ' ביומא לא. אבל ע"י תוס' שם ד"ה חוצץ, ולפי"ד אין ראייה). וכן הביא **השערי תשובה** (סי' פח) בשם **המאמר מרדכי** (האלברשטאט שו"ת סי' אוב) שאין חציצה פוסלת בטבילת עזרא ובשפיכת ט' קבין (וגם ראויות יש לדחות, שרגליו עומדים על הארץ כשהם רטובות אין חוצצות, וביומא פח. איירי למ"ד טבילה בזמנה מצוה).

אמנם למעשה כבר העידו **השערי תשובה** (שם) ו**המטה אפרים** (סי' תרו ס"ג) שנוהגים שלא לדקדק על חציצות בטבילת עזרא מלבד בטבילת ערב יום כיפור, וכך כתב **המנחת יצחק** (ח"ו סי' פח) 'פוק חזי מאי עמא דבר דלא שמענו מחסידים אנשי מעשה שיהא מקפידים לסרוק שער זקנם קודם טבילת עזרא'. ו**באשל אברהם** (סי' פח מהדור"ת) כתב הטעם דכיון שבטלוה ואינה חובה גמורה אין מקפידים על חציצה במיעוט המקפיד, ובפרט בספק מקפיד.

אמנם נראה שכל חציצה ידוע שאפשר להסיר ראוי להסיר קודם הטבילה, כפי שכתב **האליה רבה** (סי' רס"ט סק"ד) בשם **השל"ה** דבטבילה של ערב שבת יש ליטול הצפרניים קודם הטבילה משום חציצה. וכן הביא **בליקוטי מהרי"ח** (תג השבועות) בטבילת של ערב יום טוב. וכן מבואר בשו"ת מנחת יצחק (שם).

בפרשת מצורע (טו טז) נאמרה חיוב טבילה לטומאה היוצא מן הגוף, ואיתא **בגמרא** (סו"כ ו) שיש הלכה למשה מסיני שחציצה פוסלת בטבילה, מדיני תורה אינה פוסלת רק ברוב ומקפיד, וחז"ל גזרו גם על מיעוט המקפיד ועל רוב שאינו מקפיד.

יש להסתפק האם בזמן חז"ל שהיה טבילת עזרא חיוב גמור, היה חציצה פוסלת במיעוט המקפיד, כפי שמצינו שחציצה פוסלת בטבילת ידים לאכילה, ובכל חיובי טבילות מטומאות דרבנן, ובטבילת כלי זכוכית דרבנן, דכל דתיקון דרבנן כעין דאורייתא תיקנו. או אפשר דכיון שתקנת עזרא היא תקנה מיוחדת שאין בו סרך דאורייתא, שמן התורה אין חיוב טבילה רק לתרומה וקדשים ולא לתורה ולתפלה (עיי' ב"ק פב), לא גזרו חציצה במיעוט המקפיד דהוי גזירה לגזירה.

בדברי הפוסקים מצינו שיטות לכאן ולכאן; **הרשב"א בחידושי למסכת נדה** (סו. ד"ה והכלות) מביא גירסת כמה ספרים ומפרש 'שאף על פי שהקילו מ' סאה שאובים לטבילת עזרא, לא הקילו בחציצה'. אבל מסיים שלא מצא גירסא זו בהלכות. וגם **המאירי** (שם) הביא גירסא ופירשו זה וכתב שהוא דחוק. - **המנחת חינוך** (מצוה קפ) הביא בשם חכם אחד שהוכיח **מהגמרא ביבמות** (מה): שחציצה פוסלת בטבילת עזרא, אבל הוא תמה על דאיתנו. - כך שאין להסיק להלכה מזה.

באלף למטה (על מטה אפרים סי' תרו ס"ג)

להריח איזה פעמים בבשמים ולברך עליהם כדי להשלים מאה ברכות, ואמנם כל זמן שלא הסיח דעתו אסור לברך שנית דהוי ברכה לבטלה, על כן צריך להפסיק בינתיים זמן גדול שיהא היסח הדעת בינתיים. וטוב שיריח בכל פעם בשמים אחרים אף שהן מין אחד. וכן נזכר דין זה במשנה ברורה (סי' תרי"ב סק"ח).

תלוי מאיזה סיבה מריח

ונראה דהכל תלוי בסיבת הדבר, מי שמריח בשביל הנאת אותה רגע בלבד, יתייך כשמסיים ומניח הבשמים מידו הוי היסח הדעת כל זמן שאינו חושב בפירוש להריח עוד (וזהו כוונת המשנ"ב הנ"ל).

ביום כיפור שאין מריחים בשביל הנאה לבד רק בשביל להשלים מאה ברכות, אם כן רוצים להריח כמה פעמים במשך היום, וגם לאחר שמוניחים את הבשמים עדיין רוצים לחזור ולהריח לכן צריכים לעשות הפסק גדול כדי שיהיה היסח הדעת.

במוצאי שבת בשעת הבדלה כיון שמריח למצוה ולא להנאה בלבד, נראה שגם אם הניח הבשמים מידו אם רוצה לחזור ולהריח בבשמים אין צריך לברך שנית, ואינו נקרא היסח הדעת עד שיתחיל ברכת בורא מאורי האש, שעדיין עוסק במצות הרחת בשמים

להשיב הנפש.

יש להסתפק במי שיושב ולומד ורוצה להריח בשמים בשביל שיעזור לו להתרכז ולהריח המוח, אם חייב לברך על כל הרחה והרחה, או כל משך הקביעות של הלימוד נחשב כדבר אחד ואין צריך לחזור ולברך. ובכפ' החיים (סי' קסט סק"ח) כתב על חברים שקובעים ללמוד ביחד ושותים במשך לימודם מידי פעם קפה או תה שאינם צריכים לברך רק ברכה ראשונה אחת על כל משך הלימוד. ואפשר דהוא הדין בזה, וצ"ע. (ובשו"ת מנח"י ח"ה סי' קב תמה עליו שהם מפסידים הברכה האחרונה כשעובר שיעור עיכול, וזה לא שייך בבשמים).

מעשה סילוק

יש להסתפק האם כשסוגרים את המכסה של הפלסטיק נחשב כמעשה סילוק שמחייב אחר כך ברכה ראשונה. כעין שכתב **המשנה ברורה** (ביה"ל ססי"ח) על מי שקיפל טליתו והניחו בתוך הכיס שזה נחשב כאילו פשט בפירוש על דעת שלא לחזור וללבוש.

ונראה דהכל תלוי בזה לפי הענין, אם זה בשעת הבדלה שסוגר את המכסה לאחר שהריח, יתכן שחשוב כמעשה סילוק, ואין לפתוח ולחזור ולהריח בלי ברכה. ואם סוגר את המכסה בשעת הלימוד או בשעת התפלה ביום כיפור אין זה נחשב כל כך כמעשה סילוק.

וְעַל לְמוֹד הַפּוֹסְקִים הַזֵּהִיר מְאֹד מֵאֵד בְּיוֹתֵר מִפֶּל הַלְמוּדִים... וְהוּא תִקּוֹן מְדוּל מְאֹד מְאֹד...
וְאָמַר, שֶׁפֶל אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי מְהִיב לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם וַיּוֹם 'פּוֹסְקִים' וְלֹא יַעֲבֹר.

בע"ה ניתן לשמוע שיעור בעמוד היומי
מידי יום בשלוחה 433 בקול אנ"ש

גדולתו של רבי עקיבא - מכל קוץ וקוץ

זו היתה איפוא טעותו של אחר, כי נתבלבל מגדולתו של מט"ט עד שנפל לשאול תחתיות של כפירה ויצא לתרבות רעה.

ובודאי גם רבי עקיבא שהיו לו השגות גבוהות ונשגבות בגדולתו של מט"ט, אף הוא עבר באותה שעה את הנסיון הנורא הזה, אלא שנתאחז במסירות נפש ובתמימות לאין שיעור באמונת היחוד כי אחד הוא ואין בללו, וזכה אז שיאיר לו דרש נפלא בהשם הק' צבאו"ת: צבא-אות - אות בצבא דיליה. כלומר, אם מלאך אחד מעולם היצירה הוא כה גדול ונורא שאיננו אלא אחד ממשמי המלך - אם כן כמה רבה ונשגבה היא גדולת המלך בעצמו, שכולם בטלים ומבוטלים נגדו כאין וכאפס.

נמצא שאותו דבר עצמו שהיה תכלית ההסתרה והמכשול ל"אחר" - הוא היה הרעיון להתעלות גדולה והרגשת גדלות הבורא להתנא הקדוש רבי עקיבא, על דרך האמור עליו, שמכל קוץ וקוץ עשה תילי תילים של הלכות.

ידוע המעשה המובהב בגמ' (מנחות כט:): בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו: רבונו של עולם, מי מעכב על ידך [פירש רש"י: מי מעכב על ידך - מה שכתבת, שאתה צריך להוסיף עוד עליהם כתרים]. אמר לו: אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות.

ובספר אור לשמים (פרשת חוקת) פירש בזה להפליא, כי לרבי עקיבא היתה נשמה קדושה, והוא נולד אצל גרים, לכן לא למד ארבעים שנה, כי הרע שהיה טמון בו מתולדתו עיכב בעדו מללמוד, וכשלמד עברו עליו יסורי נפש נוראים שהיה צריך להתמודד עמם יום ויום. ומכיון שהתגבר עליהם ולחם נגדם בכל עוז והמשיך לעסוק בתורה במסירות נפש זכה ו'על כל קוץ וקוץ' על כל הקוצים והמעברים שדקרו ופצעו אותו, מכל אלו נעשו תילי תילים של הלכות, כי על ידם נתגלתה כל התורה שהיתה טמונה בתוך החושך והקוצים.

כמו כן מספרים לנו חז"ל (חגיגה יד:): במעשה הנורא של ארבעה שנכנסו לפרדס, ואלו הן: **בן עזאי, ובן זומא, אחר, ורבי עקיבא**. בן עזאי הציץ ומת, עליו הכתוב אומר 'קץ בעיני ה' המותה לחסידי'. בן זומא הציץ ונפגע, ועליו הכתוב אומר 'דבש מצאת אכל דרך פן תשבענו והקאתו'. אחר קיצץ בנטיעות. רבי עקיבא יצא בשלום.

והנה זה כלל בכל תורתנו הקדושה, "זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם מות", (יומא עב:).

ולכאורה יש לעיין, בשלמא 'הציץ ונפגע' מובן, כי ריבוי אור גורם לבלבול וטשטוש נורא שאפשר להפגע ממנו, וגם 'הציץ ומת' ניתן להבין כי עלה למעלה מכוחותיו עד שנפח את נשמתו, כי כידוע ריבוי אור גורם שבירת הכלים. אבל איך יתכן להציץ ולקצץ בנטיעות, לעשות את ההיפך.

ואולם, ידוע הכוח הגדול של **המלאך מט"ט**, ובספר "אור נערב" בסופו מונה שבעים שמות של מט"ט, ואף מבאר ומפרש הכוח שיש בכל שם, כי הרי כל שם של מלאך מרמז על הכוח שיש בו. כי אכן למט"ט היו כוחות נוראים ונשגבים כאלו שהיה מקום לטעות בו שהוא כביכול הקב"ה בעצמו ח"ו, בו בזמן שכלפי הקב"ה גם הוא כלא חשיבי.

המשך מעמוד א'

לעומת זאת, התלוצצותו של ה'חכם' מכל אחד, נבעה כאמור מרוב גסות רוחו לחשוב על עצמו שהוא המבין והיודע שבכוחו לדון ולהביט על מהות חברו. וכלשון מוהר"ת (ליקוטי הלכות, ספר תורה ג' 1-2): **"עיקר הליצנות הוא מחמת גאות וגסות הרוח שהוא גבה לב וגדול בעיני עצמו עד שכל בני העולם הם כלא בעיניו ומתלוצץ מכל אחד ואחד, כאשר נמצא הנגע הרעה הזאת בכמה בני אדם שמתלוצצים מכל אחד ואחד בפרט מיראים וכשרים שמוצאים חסרונות ומומים בכל אחד ואחד, מזה מתלוצץ מתפילתו ומזה מתלוצץ מלימודו שאינו טוב בעיניו ומזה מתלוצץ ממשאו ומתנו וכיוצא בזה בשארי דברים, וכל זה מחמת גסותו שנדמה לו שאין חכם ממנו וכל העולם צריכים ללמוד ממנו. ועל כן נקראת הליצנות**

חז"ל אמרו שתלמידי רבי עקיבא נסתלקו בימי ספירת העומר לפי שלא נהגו כבוד זה בזה.

והנה שמעתי כמה פעמים מהרה"ח המקובל **רבי שמואל הורוויץ זלה"ה בשם האר"י הק'** (ספר הליקוטים פרשת פקודי), שמהארבעה שנכנסו לפרדס, רק רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום, לפי שמידתו היתה מידת החסד.

וכן אנו מוצאים שבתו של כלבא שבוע נישאה לו מפני שראתה בו שני דברים טובים, שהיה צנוע, ומעיל, שהיה טוב לב ובעל מידות.

אבל התלמידים של רבי עקיבא, לא נהגו כבוד זה בזה, ומשום כן נענשו בדוקא בימים אלו, לפי שבימי הספירה צריכים לעסוק ביותר בעבודת המידות כהכנה לקבלת התורה, שהרי צריכים להמשיך את תורתו של רבי עקיבא, ולהעבירו לדורות הבאים, ולפי שהיה חסר להם בעבודת המידות לא זכו לבוא לקבלת התורה.

עד שבסופו של דבר לימד רבי עקיבא את תורתו **להתנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי**, שהוא אמר: 'אנן בחביבותא תליא מילתא', ששררה אהבה בין התלמידים, וע"כ נן עשה המשך למסורת התורה.

תועבה, כמו שכתוב ותועבת לאדם לץ, שזה בחינת גאות וגבהות, כמו שכתוב ותועבת ה' כל גבה לב."

וה'חכמה' הזאת שבאה מגסות רוח, לחשוב שאתה מבין על זולתך, יכולה להתעות מחכמה לחכמה עד הגרוע מכל חלילה.

כאשר הנחש מסית לדבר לשון הרע בזולת או להתלוצץ ממנו חלילה, חשוב מאד שנזכור ונתיירא מלהילכד בחכמותיו שיכולים חלילה לקעקע את כל האמונה. נדבק עצמנו לענווה תמימות ואמונה, להאמין בטוב שבכל אחד, ולנהוג כבוד זה בזה, והיא שתוסיף בנו אמונה וקרבת אלוקים.

ברכת מו"ל טוב להרה"ר שלמה יצחק אנשי"ן להגל חכם בני חיים בנימין נ"ו לעול תורה ומצוות יה"ר שיובח לגליל לתורה לחופה ולטעמ"ט ולזבזב נחת דקדושה	ברכת מו"ל טוב להרה"ר יואל דייטש שליט"א להגל חכם בני ישיע' נ"ו לעול תורה ומצוות יה"ר שיובח לגליל לתורה לחופה ולטעמ"ט ולזבזב נחת דקדושה	ברכת מו"ל טוב להרה"ר שטחא יוסף יגלניק הי"ו להגל חלילת חבן יה"ר שיובח לגליל לתורה לחופה ולטעמ"ט ולזבזב נחת דקדושה	ברכת מו"ל טוב להרה"ר אברהם נח ויזלם שליט"א להגל אדומי בתי עב"ג בשעמ"ט יה"ר שיובח לגליל בתי נאמן בשראל בדרך רביה"ר יע"א
--	---	--	--

072.332.3300
1-929.8415.876
44-203.1500.313

בא"י:
באר"ה:
באר"ה:

מערכת שיעורים נפש משיבת
שיעורי הרה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

072.3323.796
קול אנ"ש דקהליתנו

רבי יהודה, המכונה ר' לייבעל

רבי לייבעל היה חתנו של רבי ראובן כמזכר בעלים לתרופה בכמה מקומות, ואביו של החסיד המפורסם ר' נתן, המכונה ר' נתן ר' לייבעלס, מתלמידי מוהרנ"ת, בעל המכתבים הלוהטים הנדפסים בספר 'נתיב צדיק' (ולאחרונה נדפסו מחדש תחת השם "מכתבי רבי נתן ב"ר יהודה מטבריה").

"ידידינו הוותיק"

ר' לייב היה מתלמידי מוהרנ"ת המובהקים. וזכה לקבל מפה קדשו של מוהרנ"ת שהדריכו בדרכי עבודת ה' בדרך רבינו הקדוש. ומוהרנ"ת מזכיר אותו בתארי חיבה: "ידידי" (עלים לתרופה סי' ש"ו) "ידידינו הוותיק" (שם, סי' שצ"א).

"פניו לא הסתיר מכלימות ודוק"

ר' לייבעל עמד גם בקשרי המלחמה בעת המחלוקת על מוהרנ"ת, ואף זרקו אותו מבית המדרש, כמו שמרמז בנו ר' נתן באחד ממכתביו, וכותב: "ומה עשה אבי זלה"ה שלא התפללו בביהכנ"ס הזה, וכי לא היו אנשים כשרים ח"ו, יהי חלקי עמהם" (נתיב צדיק, סי' ק"ו).

"ויכלכל את אחיו"

בעת המחלוקת, כאשר המתנגדים אסרו באיסור חמור לחזק ידי מוהרנ"ת ותלמידיו הק', ולא היה להם לחם צר ומים לחץ לפרנסה, זכה ר' לייב להיות השליח הנאמן להביא לבית מוהרנ"ת בכל שבוע שק עם קמח, שיהיה לו במה לפרנס את בני ביתו ושאר עניי אנ"ש, כמבואר ב"מי התלאות".

"רבינו ז"ל בודאי יתקן הכל"

ר' לייב מוזכר במכתבם של אנ"ש בעת הסתלקות מוהרנ"ת, ושם מסופר שלפני ההסתלקות בא אל מוהרנ"ת, כנזכר שם בזה"ל: "ואור ליום ה', שתי שעות קודם אור היום, בא אליו ר' יהודה ור' לייביצ' [ה"ה ר' לייב] ואמר [מוהרנ"ת]: המלאך דומה בא אצל האדם ומבקע כרסו ומפילו על פניו. ואמר: אוי, ובפרט כשיש רפואות בבטן זה אש להבה, אך רבינו בודאי יתקן הכל מעל פניו", עיי"ש.

והרי כמה ממכתבי מוהרנ"ת בהם נזכר ר' לייבעל:

"ב' נצבים תקצ"ד ... בסמוך קיבלתי מכתבך מר' **לייבעל** והחייט נפשי מאוד" (סי' קצ"א). "מכתבך בשבוע העבר קיבלתי על ידי מוסר כתב זה ר' **לייבלי חתן ר' ראובן**" (סי' קע"ח).

"כבר הקדמתי לדבר עמכם הרבה מענין 'אדם לעמל יולד קצר ימים ושבע רוגז', ואיך כל העולם מלא יסורים והרפתקאות מהרפתקאות שונות, ואין לשום אדם במה לנחם את עצמו כי אם במעט הטוב שזוכה לחטוף במעט הימים הרעים האלה, כי רק לזה נברא לסבול עמל בשביל התורה והעבודה. ואם אינו זוכה, סובל עמל בשביל גיהנם ח"ו, שעל זה הזהיר התנא 'במטותא מנייכו לא תירתו תרתי גיהנם'. מה אומר לך בני חביבי מחמד נפשי, כבר הרביתי לדבר בזה הרבה, וגם **בשעה זאת דיברתי מזה עם ר' לייבלי חתן ר' ראובן**, אך עדיין צריכין לדבר מזה ולזכור זאת בכל יום" (סי' קע"ט).

"י"ז למספר בני ישראל ת"ר ברסלב ... וזה היום עשה ה' שבא **ידידי ר' לייבלי חתן ר' ראובן** ובישרנו שת"ל היה לו זיעה טובה" (סי' ש"ו). "ב' בלק תר"ב אומאן ... ותאמין לי בני חביבי שעיקר צערי מהקפידות שלך ומכעסך וכו' אינו מהצער שאתה גורם לי וכו', רק כל צערי ודאגתי מזה על שאתה מזיק ח"ו בזה הרבה לעצמך בגשמייות ורוחניות נלצח. על כן אני כותב לך מקירות לבי, ויותר **תשמע מפי מוסר כתב זה ידידינו הוותיק ר' לייבעל נ"ו**" (סי' שצ"א).

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמיה שווארצמן שליט"א
בעמ"ח "אצרות שלום לתרופה".